

Rundskriv
fra
RIKSADVOKATEN
R. 1455/78.

Del II — nr. 4/1978.

Oslo, 7. juli 1978.

SI

Statsadvokaten i

Påtaleinstruksen — Meddelelser fra politiet og påtalemyndigheten til andre myndigheter m.v.

I. Innberetning og meddelelser til særskilt myndighet.

Fra tid til annen klages det over at politiet og påtalemyndigheten ikke gir underretning og meddelelser til andre myndigheter og myndighetsorgan m.m. slik som forutsatt i påtaleinstruksens kapitel VIII. For en tid siden¹⁾ innskjerpet jeg innberetningsplikten etter påtaleinstruksens § 58 til militære avdelinger. Tidligere²⁾ har jeg også pekt på den utvidelse av innberetningsplikten som fant sted ved at påtaleinstruksens § 56 fikk et nytt tredje ledd om meddelelser til universiteter og høyskoler når studenter blir siktet eller tiltalt for forbrytelser eller grovere forseelser. Jeg minner også om de endringer som ved kgl. resolusjon av 16. desember 1977³⁾ er foretatt i påtaleinstruksen, bl. a. om endrede regler i §§ 59 og 63 om meldinger som skal sendes av politiet.

Jeg er gjort kjent med at ordningen med innberetninger til andre myndigheter og myndighetsorgan undertiden ikke fungerer slik den bør gjøre. Idet jeg minner om den innberetningsplikt politiet og påtalemyndigheten har etter påtaleinstruksens kap. VIII, vil jeg nedenfor spesielt innskjerpe og omtale meddelelser og innberetninger om påståtte barnemishandlinger og innberetning om etterforskning mot personell ansatt i Norges statsbaner.

II. Underretning om påstått barnemishandling.

I påtaleinstruksen eller andre generelle instruks for påtalemyndigheten finnes det ingen regler om at politiet har plikt til å underrette andre offentlige myndigheter om antatt eller påstått barnemishandling. En slik regel eller instruks om politiets underretningsplikt burde hatt

1) Rundskriv nr. 4/1975.

2) Rundskriv nr. 1/1969 s. 4.

3) Se Norsk Lovtidend I 1977 s. 1101 ff. og Justisdepartementets rundskriv av 14. desember 1977 (jnr. 749/77 P), som er sendt statsadvokatene, politimestrene og lensmennene.

152

sin naturlige plass i påtaleinstruksens. Men av denne kan det bare utledes en plikt til å gi underretning når barnemishandlingen begås av personer under 18 år, jfr. påtaleinstruksens § 54, første ledd, eller når offentlige tjenestemenn kommer under strafforfølgning for barnemishandling, jfr. påtaleinstruksens § 56, første ledd. I sistnevnte tilfelle skal melding sendes til tjenestemannens nærmeste foresatte.

Jeg ber imidlertid statsadvokatene og politiet merke seg at det etter barnevernlovens § 12 påhviler offentlige myndigheter og tjenestemenn en plikt til å gi *barnevernsnemnda* nødvendige opplysninger om f. eks. barnemishandling i hjemmet eller nærmiljøet. For så vidt påligger det utvilsomt politiet en plikt til å underrette barnevernsnemnda om barnemishandling eller antatt barnemishandling som det har fått kunnskap om.¹⁾

III. Underretning om etterforskning m.v. mot tjenestemenn ved NSB

Hovedadministrasjonen i NSB har gjort meg oppmerksom på at reglene i påtaleinstruksens § 56, første ledd, om påtalemyndighetens informasjon overfor NSB ved etterforskning m.v. mot statsbanenes tjenestemenn, ikke er tilfredsstillende slik reglene praktiseres i dag. Det er fremholdt at underretning om tjenestemennenes straffbare forhold enten helt uteblir, eller at informasjonene er for tilfeldige.

Formålet med reglene i påtaleinstruksens § 56, første ledd, er å gi tjenestemannens foresatte og etatens ansettelsesmyndighet grunnlag for å kunne foreta de tjenestlige og personellmessige tiltak som er nødvendige når etatens tjenestemenn kommer under strafforfølgning. Dette gjelder både straffbare forhold som knytter seg til tjenesten eller tjenestestedet, og etterforskning for straffbare forhold begått utenfor tjenesten.

Ved revisjonen av påtaleinstruksens i 1968²⁾ ble reglene om melding i § 56, første ledd, gjort ufravikelig.³⁾ Slik regelen er formulert inneholder den rett nok fortsatt momenter av skjønn. Plikten til å gi melding er således etter ordlyden avhengig av at den straffbare handling er av en slik art at den antas å gjøre tjenestemannen uverdigg til fortsatt tjeneste eller at det vil virke nedbrytende på den tillit eller aktelse som er nødvendig for å tjenestegjøre i stillingen.

Hovedadministrasjonen for NSB har gitt uttrykk for at politiet har fulgt en for restriktiv linje når det gjelder å gi opplysninger og meldinger av denne art. Jeg ber statsadvokatene og politiet om å merke seg dette, idet jeg på ny understreker at det ved revisjonen i 1968 var

- 1) Om barnemishandlinger vises forøvrig til referat fra politisjefmøtet 1977 s. 39—41.
- 2) Ved kgl. resolusjon av 1. november 1968, som ble gjort gjeldende fra 1. januar 1969.
- 3) Se Justisdepartementets kommentar § 56, første ledd, i KtP 1969 s. 11 ff.

153

meningen å gjøre regelen om melding etter påtaleinstruksens § 56, første ledd, ufravikelig.

Jeg vil tilføye at når NSB legger så stor vekt på at politiet gir meldinger som nevnt, skyldes det bl. a. de strenge krav det stilles til tjenestemennene ved avviklingen av togtenesten og de strenge regler som gjelder for en sikker fremføring av togene både ute på linjen, på stasjonene og på skiftetomtene. Den stillingsbetegnelse som brukes for en flerhet av tjenestemennene ved NSB, forteller heller ikke uten videre hvorvidt de er tillagt sikkerhetstjeneste eller er tillagt funksjoner med tilknytning til sikkerhetstjeneste. Politiet bør derfor ikke være for tilbakeholdne med å gi slik melding uten opphold, jfr. § 56, første ledd, annet punktum.

Som eksempler på hvor uheldig det kan være at innberetning ikke blir gitt, har NSB's hovedadministrasjon nevnt tjenestemann som blir tatt mistenkt for kjøring av motorvogn i ikke edru tilstand. I slike tilfelle blir vedkommendes førerkort straks inndratt fordi hun eller han anses som en sikkerhetsrisiko. Dersom vedkommende eksempelvis er lokomotivfører, og melding om etterforskningen mot ham ikke blir gitt til NSB, vil han kort tid etter kunne møte til tjeneste og ha ansvaret for fremføring av tog med opptil 1200 reisende. Møter han til tjeneste mindre enn 8 timer senere enn alkoholnyttelsen, vil det dessuten foreligge overtredelse av lov av 16. juli 1936 om pliktmessig avhold m.v.

Andre eksempler som er nevnt av NSB's hovedadministrasjon, går ut på at tjenestemann er dømt for tyveri (på arbeidsplass) uten at NSB var varslet om strafforfølgningen. At NSB fikk kjennskap til forholdet berodde nærmest på rene tilfeldigheter.

Jeg har nevnt disse eksempler for å vise de klare behov som foreligger for at meldeplikten etter påtaleinstruksens § 56, første ledd, blir etterlevet.

L. J. Dorenfeldt

Magnar Flornes